

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ – ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Петрук О.М., канд. пед. наук

Нормативні документи гарантують учням – представникам національних меншин право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини. Згідно чинного Закону України «Про освіту» у подальшому передбачено збільшення кількості навчальних предметів, що вивчатимуться українською мовою. З огляду на це початковий курс української мови у ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин має винятково важливу роль, оскільки має забезпечити формування певного рівня комунікативної компетентності молодших школярів, який дав би їм змогу здобувати освіту державною мовою на наступних етапах навчання.

Урахування соціальних запитів суспільства, реальних потреб представників національних меншин України у знанні державної мови та рівня навчання української мови в освітніх закладах із навчанням мовами національних меншин спонукає до пошуку шляхів розв'язання проблем, які стосуються методики компетентісно орієнтованого навчання української мови як другої.

Нині ефективність початкової освіти загалом і мовної освіти зокрема пов'язується з реалізацією компетентісного підходу. Це відображено в Державному стандарті початкової загальної освіти та нових типових програмах з української мови для освітніх закладів з навчанням мовами національних меншин.

Компетентісно орієнтоване навчання української мови учнів – представників національних меншин має здійснюватися передусім шляхом застосування комунікативного підходу. Специфіка його полягає в тому, що процес навчання будується адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто максимально зближено процеси навчання і мовленнєвої комунікації за такими параметрами, як 1) комунікативно вмотивована мовленнєва поведінка вчителя і учнів під час уроку; 2) предметність процесу спілкування, що забезпечується ретельним відбором комунікативно-мовленнєвих намірів, тем, ситуацій спілкування, які відображають інтереси та потреби учнів.

Компетентісний підхід до навчання української мови у початкових класах ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин скеровує діяльність вчителя на формування елементарного рівня комунікативної компетентності учня. Аналіз дефініцій поняття «комунікативна компетентність» виявив такі спільні для багатьох визначень складові: 1) спроможність особистості орієнтуватися в ситуаціях спілкування, відслідковувати й адаптувати свої комунікативні дії; 2) здатність встановлювати і підтримувати контакти з іншими комунікантами; 3) володіти вербальними і невербальними засобами спілкування. Комунікативна компетентність формується в умовах

безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми.

Успішність цього процесу залежить від таких чинників, як: 1) позитивна мотивація до опанування української мови за рахунок усвідомлення того, що державна мова – не лише окремий предмет навчання, а засіб міжнаціонального спілкування, залучення національних спільнот України до українського соціуму; 2) урахування вікових і психологічних особливостей здобувачів освіти; їхнього попереднього мовленнєвого досвіду; 3) забезпечення сукупності знань, умінь і навичок, необхідних і достатніх для ефективного спілкування в обмеженому колі.